

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Integrace a sociální agenda“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/03)

Zpravodaj: **pan Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Spoluzpravodaj: **pan Pedro Almeida FREIRE**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Integrace a sociální agenda.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. ledna 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 158 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a návrhy

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor se coby instituce pevně odhodlaná podněcovat a rozvíjet agendu sociální politiky i podporovat integraci přistěhovalců a etnických menšin rozhodl vypracovat toto stanovisko z vlastní iniciativy proto, **aby Evropská unie posílila vazby mezi integračními politikami a agendou sociální politiky.**

1.2 Rok 2010 bude velmi významným rokem pro sociální politiky EU: bude Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení; dojde k vypracování strategie EU 2020; a také k přijetí nové sociální agendy.

1.3 Výbor je toho názoru, že při přezkumu sociální agendy po roce 2010 se musejí především zohlednit sociální důsledky přistěhovalectví.

1.4 Vzhledem k tomu, že přistěhovalectví/integrace a sociální agenda spadají do portfolia různých komisařů a generálních ředitelství, EHSV navrhuje zkvalitnění politické a administrativní spolupráce v rámci Evropské komise.

1.5 Integrační politiky musejí být navázány na hlavní cíle sociální politiky EU: tak budou všechny osoby, včetně státních příslušníků třetích zemí, evropských občanů přistěhovalceckého původu a menšin, moci využít svých šancí. Stejně tak se musí boj proti sociálnímu vyloučení zaměřovat na všechny osoby – i na přistěhovalce, ať už se jedná o občany EU, či příslušníky třetích zemí.

1.6 EHSV považuje za prioritní posílit integraci na evropské úrovni s přihlédnutím k hospodářské krizi, k situaci přistěhovalců a menšin, pokud jde o zaměstnanost, sociální začlenění, rovnost

žen a mužů, chudobu, vzdělání a odbornou přípravu, zdraví, sociální ochranu a boj proti diskriminaci.

1.7 Hledisko rozmanitosti vyplývající z přistěhovalectví je nutné průřezově začlenit do vytváření i provádění sociálních politik; zároveň je nutné vypracovávat zvláštní politiky a opatření k integraci přistěhovalců a etnických menšin.

1.8 V důsledku toho a s přihlédnutím ke zkušenostem s realizací dalších politik navrhuje **Výbor formulaci procesu (tzv. *mainstreamingu*), který by systematicky začleňoval integraci do různých politických, legislativních a finančních nástrojů EU, za účelem podpory integrace, rovného zacházení a nediskriminace.**

2. Představení návrhu

2.1 Evropská unie si vytváří společnou přistěhovalceckou politiku, k níž Výbor přispívá prostřednictvím svých stanovisek, zdůrazňujíc význam integrace coby „klíče k úspěšnému přistěhovalceckému“ a uznává, že je nutné, aby evropské společnosti zlepšily svoji schopnost zvládat rozmanitost, která je přistěhovalcecké vlastní, a tím zvyšovat sociální soudržnost.

2.2 V posledních deseti letech byli přistěhovalci velmi významným přínosem pro hospodářský a sociální rozvoj Evropy ⁽¹⁾. Velký počet osob – mužů a žen – pocházejících ze třetích zemí se zapojil do evropských trhů práce a přispěl k růstu hospodářství, zaměstnanosti, sociálních odvodů i daňových výberů.

⁽¹⁾ KOM(2008) 758 v konečném znění.

2.3 EHSV navrhl „občanskou integraci“, jež spočívá v „postupném zrovnoprávnění přistěhovalců s ostatními obyvateli, a to co se týče jak práv, tak povinností, přístupu ke zboží, službám a formám účasti občanů v kontextu rovných příležitostí a rovného zacházení“⁽²⁾.

2.4 V roce 2010 bude nutné obnovit Lisabonskou strategii prostřednictvím strategie EU 2020, i sociální agendu a dojde k vyhodnocení fondu pro integraci. EU má navíc k dispozici Lisabonskou smlouvu a Listinu základních práv, bude mít novou Komisi⁽³⁾ a Parlament bude procházet první částí tohoto legislativního období.

2.5 Rok 2010 bude také Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení a příležitostí k obnově závazku k solidaritě, sociální spravedlnosti a vyšší míře začlenění.

2.6 Integrovaná politika musejí být navázány na hlavní cíle sociální politiky EU. EHSV navrhuje zkvalitnění politické a administrativní koordinace v rámci Evropské komise.

2.7 Tváří v tvář hospodářské krizi se mnozí přistěhovalci ocitají v těch nejzranitelnějších sociálních skupinách a stávají se prvními oběťmi: jako první přicházejí o místo, mají větší obtíže s opětovnou integrací na trhu práce a jsou vystaveni riziku chudoby, a to o to hůře, jedná-li se o ženy⁽⁴⁾.

2.8 Častokrát je u dětí přistěhovalců také menší pravděpodobnost úspěšného dokončení školní docházky.

2.9 EHSV považuje za nezbytné zintenzivnit boj s diskriminací rozpracováním stávajících legislativních nástrojů a posílením veřejných politik a integračních sociálních závazků.

2.10 Za hospodářské krize se v politické a sociální debatě v některých členských státech zintenzivňují slovní útoky na práva přistěhovalců, čímž dochází k zpříšňování legislativy a podpoře xenofobie.

2.11 Některé vlády také omezují veřejné zdroje určené na integrační politiky, přestože v dobách krize nesmí docházet ke snižování, ale naopak ke zvyšování investic do sociálních politik.

2.12 EHSV je toho názoru, že přiměřená integrační politika je faktorem ekonomické výkonnosti a sociální soudržnosti, a to v rámci vhodné společné přistěhovalecké politiky.

2.13 V Evropě se integrační politiky dost liší podle toho, jak jsou odlišné sociální a politické normy a právní systémy. Ale ve všech členských státech se integrační cíle pojí se sociálními politikami.

2.14 V Evropské unii panuje různé tempo začleňování přistěhovalců. V současné době jsou migrační procesy na nižší úrovni v nových členských státech střední a východní Evropy, kdežto na vyšší úrovni na jihu a na západě. Avšak zkušenost napovídá, že v budoucnu se budou s vyšší úrovní přistěhovalectví potýkat všechny evropské státy.

2.15 Výbor si přeje připomenout, že v rámci globálního přístupu evropské přistěhovalecké politiky je nutné posílit vazby mezi přistěhovalectvím a rozvojem. Za tohoto přístupu vypracoval EHSV dvě stanoviska⁽⁵⁾.

3. Integrace

3.1 Společenský proces integrace se odvíjí v různých prostředích lidského života: v rodině, ve čtvrti a ve městě, v práci, v odborech, v podnikatelských organizacích, ve škole, ve výukovém centru, ve sdruženích, v náboženských institucích, sportovních klubech, v ozbrojených složkách atd.

3.2 Vzhledem k tomu, že integrace je proces, který probíhá v rámci sociálních struktur, je potřebná řádná správa tohoto procesu, aby vycházel z vhodných politických opatření provedených veřejnými orgány a byl jimi provázen. Místní a regionální samosprávy disponují v rámci svých pravomocí určených jednotlivými členskými státy politickými, normativními a finančními nástroji, které musí náležitě použít pro integrační politiku.

3.3 Ve společné základní zásadě číslo 10 (Příloha 1) se navrhuje, aby integrace byla součástí všech politických agend ve všech oblastech státní správy (mainstreaming).

3.4 EHSV vypracoval několik stanovisek z vlastní iniciativy⁽⁶⁾, v nichž EU vyzývá k uplatnění integračních politik proaktivního charakteru o dvousměrném přístupu, který bude zaměřen na hostitelskou společnost i přistěhovalce, s cílem vytvořit společnost, v níž budou mít všichni občané bez ohledu na svůj původ stejná práva a stejné povinnosti a budou sdílet hodnoty demokratické, otevřené a pluralitní společnosti.

(2) Úř. věst. C 125, 27.5.2002.

(3) Otázky integrace a sociální agendy spadají do portfolia různých komisařů a generálních ředitelství.

(4) Eurostat.

(5) Viz následující stanoviska EHSV:

Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91.

Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82.

(6) Viz následující stanoviska EHSV:

Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 95.

Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 112.

Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 92.

Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 128.

3.5 Výbor je toho názoru, že organizace občanské společnosti mohou v integraci hrát zásadní úlohu. Přistěhovalci a hostitelská společnost musí ukázat přístup, který integraci usnadní. Do integrační politiky a do boje proti diskriminaci se musí aktivně zapojit sociální partneři a organizace občanské společnosti.

3.6 Integrace je sociální proces, do nějž jsou zapojeni přistěhovalci i hostitelská společnost. Veřejná správa i sociální činitelé se o úspěch tohoto procesu musejí zasadit. Evropské úřady, národní, regionální i městské, musí sestavovat plány v rámci svých kompetencí. Pro zajištění jejich účinnosti a celkové koherence by se měly plány a činnosti odpovídajícím způsobem vzájemně koordinovat.

3.7 Ve svém dřívějším stanovisku (7) EHSV navrhl vyšší spoluúčasť místních orgánů vzhledem k tomu, že integrace představuje výzvu především na místní a regionální úrovni. Tyto politiky budou mít větší úspěch, budou-li se na nich podílet místní a regionální orgány a budou-li na nich aktivně spolupracovat organizace občanské společnosti.

3.8 Integrace je dvousměrný proces vycházející z práv a povinností státních příslušníků třetích zemí a hostitelské společnosti, který umožňuje plnou účast přistěhovalců. V jiném stanovisku EHSV definoval integraci jako postupné vyrovnání povinností a práv přistěhovalců a ostatní populace a vyrovnání přístupu ke zboží a službám a cestám občanské účasti za podmínek rovnosti a rovného zacházení. (8)

3.9 Výbor je toho názoru, že přistěhovalci by měli mít k integraci příznivý postoj a že dvousměrný přístup znamená, že se integrace týká nejen přistěhovalců, ale i hostitelské společnosti.

3.10 Integrační politiky a politiky sociálního začleňování se musejí orientovat na různé oblasti, mimo jiné na první přijetí, výuku jazyků, právních předpisů a zvyků, boj proti diskriminaci, politiky zaměstnanosti a odborné přípravy, rovnost mužů a žen, vzdělávání nezletilých, rodinnou politiku, politiku mládeže, bydlení, zdravotní péči, boj proti chudobě, rozšiřování sociálních služeb a na umožnění občanské účasti osobám přistěhovaleckého původu.

3.11 Tyto politiky by měly umožnit harmonické soužití osob přistěhovaleckého původu s evropskými hostitelskými společnostmi, které se z hlediska etnického i kulturního stávají stále rozmanitějšími.

3.12 V roce 2002 navrhl EHSV na konferenci (9), kterou uspořádal společně s Komisí, institucím EU, aby vypracovaly evropský program pro integraci a vytvořily zvláštní fond Společenství. Komise zahájila pilotní program v oblasti integrace (INTI) a v roce 2006 navrhla vytvoření fondu pro integraci, který byl schválen Radou a v současné době tvoří součást rozpočtu 2007–2013.

3.13 V listopadu 2004 Rada zavedla „základní společné zásady politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii“ (10). Tyto zásady doplňují právní rámce týkající se lidských práv, nediskriminace a rovnosti příležitostí a sociálního začlenění.

3.14 Výbor si přeje zdůraznit význam uplatňování **společného evropského přístupu**, neboť je důležitou přidanou hodnotou integračních politik a procesů, spočívající v průřezovém propojení s ostatními politikami EU, mj. se strategií EU 2020, sociální agendou a politikou soudržnosti. Jeho další význam spočívá v posílení propojení mezi integrací a hodnotami a zásadami EU, stanovenými v Listině základních práv Evropské unie a Evropské úmluvě o lidských právech.

3.15 Fond pro integraci je finančním nástrojem rozvoje integračních politik s evropským přístupem a přidanou hodnotou v rámci základních společných zásad. Právním základem integračních politik je článek 63 Smlouvy. Tyto politiky jsou určeny příslušníkům třetích zemí, kdežto ESF je určen všem obyvatelům EU, mezi něž jsou zahrnuti také přistěhovalci. Z tohoto důvodu se fond pro integraci a ESF vzájemně doplňují.

3.16 EHSV podporuje šest politických cílů fondu pro integraci a vyjadřuje naději, že bude seznámen s jeho přezkumem v polovině období v roce 2010, aby mohl přijít s návrhy změn.

3.17 Nedávno bylo založeno **Evropské fórum pro integraci**, aby se občanská společnost a organizace přistěhovalců mohly podílet na integračních politikách EU. Výbor se v aktivitách tohoto fóra velice angažuje.

3.18 Evropská rada ve svých závěrech v oblasti integrace z června 2007 vyjádřila názor, že je nutné dále pokročit ve společné agendě pro integraci z roku 2005 a rozvinout společné základní zásady.

3.19 EHSV si přeje dokončit tento přístup a považuje za prioritní posílit integraci na evropské úrovni s přihlédnutím k situaci přistěhovalců a menšin, pokud jde o zaměstnanost, sociální začlenění, rovnost mužů a žen, chudobu, vzdělání a odbornou přípravu, zdraví, sociální ochranu a boj proti diskriminaci.

(7) Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

(8) Úř. věst. C 125, 27.5.2002, odstavec 1.4 (zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS).

(9) Konference na téma „“, Brusel, 9. a 10. září 2002.

(10) Dokument č. 14615/04 ze dne 19. listopadu 2004.

4. Agenda sociální politiky

4.1 V důsledku mezinárodní finanční krize trpí Evropa vážnou hospodářskou krizí, která prudce zhoršuje sociální situaci. Krize má velice negativní dopady na integraci.

4.2 Vzhledem k době, kdy byla vypracována, nemohla obnovená sociální agenda ⁽¹¹⁾ (2008) zohlednit tak negativní vývoj hospodářské krize, zvýšení nezaměstnanosti či zhoršení veřejných financí a sociální situace.

4.3 Evropská komise očekává, že hospodářská obnova bude pomalá a že dojde ke zpoždění při vytváření pracovních míst.

4.4 EHSV je toho názoru, že sociální regenerace bude v každém případě daleko pomalejší, než hospodářské oživení. Na pozadí těchto skutečností bude hrát zásadní roli evropská sociální politika.

4.5 Rok 2010 bude velmi významným rokem pro sociální politiky EU: bude Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení; dojde k vypracování strategie EU 2020; a také k přijetí nové sociální agendy s nezbytnými opatřeními a nástroji.

4.6 Obnovená sociální agenda (2008), která uznává významný přínos přistěhovalců pro zaměstnanost v Evropě, přichází s návrhem zlepšení integrace a zavedení sociálních politik v oblasti vzdělávání, zdraví a bydlení.

4.7 Ve stanovisku z ledna 2009 ⁽¹²⁾ Obnovená sociální agenda kvitoval EHSV úspěch tohoto nového přístupu a předestřel některé úvahy o problémech vyplývajících z nárůstu migračních toků a z nedostatečnosti sociálních politik.

4.8 Francouzské předsednictví požádalo Výbor o vypracování průzkumného stanoviska ⁽¹³⁾ k tématu Nový evropský sociální akční program, který byl přijat v červenci 2008. EHSV je toho názoru, že nový evropský sociální akční program by měl být prospěšný při řešení obtížné hospodářské a sociální situace. Výbor navrhl, aby v novém programu byly zohledněny integrační politiky, rovné zacházení, rozvoj otevřené metody koordinace, ale i navýšení prostředků do fondu pro integraci.

4.9 Dne 6. května 2009 přijal Parlament usnesení ⁽¹⁴⁾ v oblasti sociální agendy, v němž stvrdil, že přistěhovalcká politika musí vycházet z lidských práv, musí přispívat k posilování antidiskriminační legislativy a podporovat strategii integrace a rovnosti příležitostí.

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 412 v konečném znění.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 65.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 99.

⁽¹⁴⁾ 2008/2330(INI).

4.10 Osoby, které se nalézají v nedovoleném správním postavení („bez dokladů“) jsou velice zranitelné, mohou spadnout do osidel pracovního vykořisťování, chudoby a nejhoršího sociálního vyloučení, a proto v souladu s tím, co Výbor navrhl, se v rámci Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu může správná situace těchto osob upravit s přihlédnutím k jejich sociální integraci a integraci na trh práce. Na druhou stranu se EHSV domnívá, že sociální politiky EU nesmí nedovolené migranty vylučovat z cílů a programů sociálního začleňování a ESF.

4.11 V příštích letech se bude zvyšovat míra vnitřní mobility evropských občanů a přistěhovalců četných státních příslušníků třetích zemí směrem do Evropy. Tyto procesy zvýší rozmanitost národnostního, etnického, náboženského a kulturního charakteru Evropské unie.

4.12 Stávající obnovená sociální agenda však bere v potaz rozmanitost evropských společností, integraci přistěhovalců a menšin, rovnost zacházení a boj proti diskriminaci pouze v omezené míře. Výbor je toho názoru, že při přezkumu sociální agendy po roce 2010 se musejí především zohlednit sociální důsledky přistěhovalců, a to jak pro přistěhovalce, tak pro hostitelskou společnost.

4.13 V důsledku toho je nutné posílit vazby mezi sociální agendou a integrací, a proto Výbor navrhuje, aby byla integrace systematicky začleňována (*mainstreaming*) do různých politických, legislativních a finančních nástrojů EU, a to za účelem její podpory.

5. Některé politické oblasti

5.1 Děti a mládež

5.1.1 Politiky mládeže by měly zohlednit potřeby a poměry mladých přistěhovalců při přechodu k dospělosti a při jejich sociálním začlenění.

5.1.2 Mnoho mladých – potomků přistěhovalců – dosáhne pracovních úspěchů a stane se velmi aktivními občany v rámci své komunity; ale je zde také velký počet těch, včetně druhé a třetí generace, kdo se nachází ve velmi rizikové situaci či ve stavu sociálního vyloučení; vysoké procento z nich nezvládá školní docházku, a hrozí jim proto větší riziko nezaměstnanosti.

5.1.3 Naprosto zásadní je **podpora rodin**; podle dřívějších návrhů Výboru ⁽¹⁵⁾ by EU měla disponovat aktivnější rodinnou politikou.

5.1.4 Otevřená metoda koordinace v oblasti mládeže by měla začlenit ukazatele z hlediska rozmanitosti, přistěhovalectví a nediskriminace.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 66 a Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 66.

5.1.5 Mělo by dojít k využití příležitostí, jež nabízejí evropské programy zaměřené na celoživotní učení, mobilitu, podnikavost a občanství mezi mládeží, a tím překonat specifické překážky, s nimiž se potýkají mladí přistěhovalci, a posílit výměnu zkušeností.

5.2 Vzdělávání a odborná příprava

5.2.1 Integrovaní politiky členských států zařazují vzdělání a odbornou přípravu jako základní prvky tohoto procesu. Mladí přistěhovalci a menšiny se nicméně potýkají se specifickými překážkami a výzvami, jimž je nutné věnovat zvláštní pozornost.

5.2.2 V mnoha případech jsou školská zařízení zavalena problémy a výzvami, které nedokáží dostatečně řešit. Je nutné zvýšit prostředky škol, vytvořit atmosféru otevřenosti a podporovat učitele v mezikulturní výchově a ve zvládání rozmanitosti.

5.2.3 Bude muset dojít ke stanovení ukazatelů kvality vzdělávání, které budou dostatečně pružné, aby mohly se mohly uzpůsobit potřebám žactva, které je den ode dne rozmanitější.

5.2.4 Rámec stanovený otevřenou metodou koordinace v oblasti vzdělávání by měl sloužit k identifikaci osvědčených postupů pro řešení neúspěchu mladých přistěhovalců ve škole.

5.2.5 K tomu bude nutné definovat **ukazatele** jako např. socioekonomický status; ukončení školní docházky (povinná školní docházka) ze strany mladých; rozmanitost vyučujících; mezikulturní schopnosti pedagogického sboru; sociální propustnost školského systému; koncentrace žáků přistěhovaleckého původu, podpora jazykové rozmanitosti ve školství; otevřenost vzdělávacích systémů všem dětem a mladým atd.

5.2.6 Ve svém stanovisku k migraci, mobilitě a integraci ⁽¹⁶⁾ EHSV zdůraznil, že znevýhodnění, v němž se nacházejí přistěhovalci či osoby přistěhovaleckého původu, se odráží ve vzdělávání dospělých: méně se účastní průběžné odborné přípravy a kurzy, které jsou jim nabízeny, se z velké části omezují na získávání jazykových schopností. Pro zlepšení integrace by se měla rozšířit nabídka dalšího vzdělávání na celou populaci s tím, že se musí dodržovat rovnost přístupu u osob přistěhovaleckého původu.

5.2.7 Do výchovných a vzdělávacích osnov v Evropě by se měly začlenit programy, které by vyučovaly zvykům, dějinám, hodnotám a zásadám evropských demokracií, ale i poznávání kultur a hodnot společností, z nichž pocházejí lidé přistěhovaleckého původu (umožní-li to jejich počet).

5.3 Zaměstnanost

5.3.1 EHSV na žádost španělského předsednictví právě připravuje průzkumné stanovisko ⁽¹⁷⁾ k tématu Integrace migrujících pracovníků, které také obsahuje návrhy k evropské sociální agendě.

5.3.2 **Přístup na trh práce je klíčový** a tvoří zásadní část procesu integrace, protože práce ve slušných podmínkách je klíčem k ekonomické soběstačnosti přistěhovalců a prospívá sociálním vztahům a vzájemnému poznání mezi hostitelskou společností a přistěhovalci.

5.3.3 V mnoha případech se však migrující pracovníci nalézají ve znevýhodněné situaci a jsou oběťmi přímé či nepřímé diskriminace. Mají také právní obtíže s uznáváním svých titulů a některé imigrační právní předpisy omezují kariérní růst a změnu činnosti.

5.3.4 V důsledku toho mají migrující pracovníci a pracovnice mnohdy zaměstnání nízké kvality, s horší mzdou a za nejistých podmínek. V této obtížné situaci se nacházejí především ženy.

5.3.5 Ti, kdo jsou bez „papírů“ a nemají v daném místě oprávněný pobyt, jsou v nejhorší situaci: pracují v nelegálním pracovním poměru a jsou často oběťmi pracovního vykořisťování.

5.3.6 Nová generace politik zaměstnanosti, podobně jako iniciativy Evropského sociálního fondu a programu *Progress*, by měly obsahovat konkrétní kritéria a ukazatele pro zlepšení přístupu přistěhovalců k nabídce integrovaných harmonogramů socio-profesního začlenění, včetně samostatné výdělečné činnosti. Tyto harmonogramy by mohly, kromě jiných otázek a vedle jazykové a kulturní přípravy, obsahovat opatření na posílení odborné přípravy přistěhovalců v oblasti nových technologií a prevence pracovních rizik.

5.3.7 EHSV je toho názoru, že by legislativa a veřejné politiky měly být doplňovány účastí **sociálních partnerů**, protože integrace v oblasti práce je také otázkou sociálního přístupu a kompromisů mezi odbory a zaměstnavateli.

5.3.8 Migrující pracovníci mají lepší předpoklady k **mobilitě**, ačkoli ji některé národní legislativy znemožňují a omezují. Směrnice o právním postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů ⁽¹⁸⁾ (špatně provedená do některých národních legislativ) může mobilitu usnadnit. K usnadnění mobility migrujících pracovníků v EU lze také účinněji využít síť **EURES**.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 85.

⁽¹⁷⁾ Průzkumné stanovisko EHSV k tématu Integrace migrujících pracovníků.

⁽¹⁸⁾ Směrnice 2003/109/ES.

5.4 Podnikatelský duch přistěhovalců

5.4.1 Mnozí lidé rozvíjejí svůj migrační plán pomocí samostatně výdělečné činnosti či založením firmy. Počet podniků zakládaných osobami přistěhovaleckého původu neustále roste.

5.4.2 EHSV se domnívá, že podnikatelský duch přistěhovalců je nutné podporovat na úrovni EU, a proto musejí nástroje ESF určené na podporu podnikání zohledňovat i populaci přistěhovaleckého původu.

5.4.3 Také podnikatelské organizace a obchodní komory budou muset otevřít dveře i podnikatelům přistěhovaleckého původu a aktivně podporovat jejich vstup do svých řídicích struktur.

5.4.4 Mnoho podnikatelských iniciativ přistěhovalců se také odvíjí v rámci **sociální ekonomiky**, a proto je Výbor toho názoru, že musejí být podporovány prostřednictvím nástrojů ESF a ze strany vnitrostátních orgánů.

5.5 Sociální ochrana

5.5.1 V Evropě existují různé vnitrostátní penzijní systémy. Je nutné zajistit, aby migrující pracovníci přispívali do penzijního systému a měli nárok na příslušné dávky bez diskriminace.

5.5.2 Je nutné zajistit přenositelnost penzijních nároků ke zvýšení mobility a dodržování příslušných důchodových práv při návratu.

5.5.3 Otevřená metoda koordinace bude muset obsahovat ukazatele pro vyhodnocení toho, zda se migrující pracovníci účastní penzijního systému bez vyloučení či diskriminace.

5.6 Bydlení

5.6.1 V důsledku hospodářské krize narůstá v mnoha městech počet bezdomovců, z nichž je většina přistěhovaleckého původu.

5.6.2 V současnosti se mnohé osoby, zejména mladí, potýkají s problémy a obtížemi v přístupu k bydlení.

5.6.3 Přistěhovalci a menšiny se také potýkají s celou řadou specifických obtíží v přístupu k důstojnému bydlení, a proto je EHSV toho názoru, že *politika členských států v oblasti bydlení* by měla tvořit součást integračních politik i politik boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

5.6.4 Většina Evropanů, ale i přistěhovalců a menšin, žije v městském prostředí. V jiném stanovisku ⁽¹⁹⁾ EHSV vyzdvihl úlohu místních a regionálních orgánů v rámci integračních politik. Dobrá *městská politika* může napomoci integraci a zabránit vzniku nedůstojných městských ghett, která se v některých městech již vytvářejí.

5.6.5 Politiky bydlení by tudíž měly obsahovat kritéria, opatření a ukazatele k eliminaci stávajících překážek, a proto by se měl uplatňovat proaktivní přístup, který by zahrnoval celou společnost včetně veřejné moci a sociálních aktérů.

5.7 Zdraví a další služby

5.7.1 V některých členských státech nemají mnozí přistěhovalci v rámci národní legislativy přístup ke zdravotním systémům, a tak se často ocitají v situaci, kdy nejsou nijak chráněni.

5.7.2 Systém koordinace v oblasti zdravotní péče a evropská přistěhovalecká politika musí zaručovat přístup populace přistěhovalců k veřejným zdravotním službám a ke kvalitní zdravotní péči v podmínkách rovnosti. Zdravotní systémy se rovněž musejí přizpůsobit sociální rozmanitosti.

5.7.3 Výbor zdůrazňuje, že v některých členských státech tvoří většinu zdravotnického personálu a pracovníků péče o závislé osoby přistěhovalci.

5.7.4 Je také nutné zvýšit úsilí v oblasti zdraví při práci, jelikož migrující pracovníci jsou mnohdy vystaveni větším rizikům a dobře neznají předpisy a programy prevence.

5.7.5 V některých členských státech nemají osoby přistěhovaleckého původu plný přístup k **sociálním službám**. Tyto služby nejsou připraveny na rozmanitost populací. Výbor navrhuje Komisi, aby posoudila kvalitu veřejných služeb z hlediska integrace, rozmanitosti a nediskriminace.

5.7.6 EHSV se domnívá, že přistěhovalci nesmějí být diskriminováni ze strany zdravotních a sociálních politik, jelikož platí daně a příspěvky na sociální zabezpečení stejně jako zbytek obyvatelstva. V současné situaci hospodářské krize a rozpočtových problémů je nutné dosáhnout toho, aby všichni jednotlivci platili daně a příspěvky na sociální zabezpečení pro zajištění udržitelnosti veřejných služeb.

5.8 Chudoba a sociální vyloučení

5.8.1 Mnoho osob přistěhovaleckého původu čelí riziku chudoby či v chudobě přímo žijí. Nynější hospodářská krize, růst nezaměstnanosti a podzaměstnanosti tuto situaci dále zhoršují. Je naprosto nezbytné, aby osoby přistěhovaleckého původu a menšiny měly přístup k programům rekvalifikace, ochraně v nezaměstnanosti, bydlení a dalším veřejným sociálním službám.

5.8.2 V roce 2010 bude Evropa pořádat Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Výbor je toho názoru, že je nezbytné zkvalitnit **aktivní začleňování** u přistěhovalců a menšin, aby bylo možné zajistit minimální příjem a usnadnit přístup k veřejným zdrojům a službám a na trh práce.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

5.8.3 EHSV upozorňuje na praktiky některých zločineckých sítí, které po pracovní stránce vykořisťují nedovolené migranty zejména v oblasti obchodu s lidmi a prostituce žen a dětí. Boj policejních a soudních orgánů s těmito mafiemi je nutné doplnit politikami zaměřenými na pomoc obětem a jejich ochranu.

5.9 Boj proti diskriminaci

5.9.1 V nedávné době přijal Parlament ⁽²⁰⁾ usnesení k nové směrnici proti diskriminaci, která doplňuje stávající tři směrnice ⁽²¹⁾. EHSV také vydal stanovisko ⁽²²⁾, v němž pozitivně hodnotí návrh Komise a navrhuje, aby se přihlédlo také k vícenásobné diskriminaci.

5.9.2 Až bude nová směrnice rozvíjející článek 19 Smlouvy o fungování Evropské unie nakonec přijata, dojde k rozšíření zásady nediskriminace na oblasti, jako jsou vzdělávání, zdraví, sociální ochrana a bydlení. EHSV vyzývá Radu, aby s přihlédnutím k jeho stanovisku tuto směrnici přijala.

5.9.3 Osoby přistěhovačského původu, muži, ženy, senioři i nezletilci často zažívají případy diskriminace, které jsou dále ztíženy skutečností, že jde o státní příslušníky třetích zemí, kteří mají právní status s menším stupněm ochrany. Mnoho osob je obětí vícenásobné diskriminace.

5.9.4 EHSV navrhuje Komisi, aby vypracovala akční plán proti vícenásobné diskriminaci, a nabízí při jeho vypracování svou pomoc.

5.9.5 Agentura Evropské unie pro základní práva ⁽²³⁾ by měla nadále vypracovávat své zprávy o přímé či nepřímé diskriminaci, kterou trpí mnozí přistěhovalci.

5.10 Rovnost mužů a žen

5.10.1 Ženy přistěhovačského původu se potýkají se specifickými obtížemi už jen proto, že se jedná o ženy, a proto je nutné, aby se v integračních politikách počítalo s vhodným generovým hlediskem.

5.10.2 EHSV se domnívá, že genderové hledisko je nutné posílit nejen ve společných základních zásadách integrace, ale i v sociální agendě, aby ženy přistěhovačského původu i ženy z etnických menšin měly rovné příležitosti a nestávaly se předmětem diskriminace.

⁽²⁰⁾ Legislativní usnesení Evropského parlamentu z 2. dubna 2009 k návrhu směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

⁽²¹⁾ Směrnice 2000/43/ES, směrnice 2004/113/ES a směrnice 2000/78/ES.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 19. a Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 102.

⁽²³⁾ Průzkum EU-MIDIS („Průzkum Evropské unie o menšinách a diskriminaci“) provedený na vzorku více než 23 000 osob z etnických menšin a skupin přistěhovalců zaměřený na jejich zkušenosti s diskriminací, trestnými činy s rasovým podtextem a policejní prací v EU.

5.11 Přistěhovalectví a rozvoj

5.11.1 EHSV v předchozích stanoviscích navrhl ⁽²⁴⁾, že by přistěhovačská politika mohla přispívat k hospodářskému a sociálnímu rozvoji v zemích původu, a EU by k tomuto účelu měla přizpůsobit svoji přistěhovačskou legislativu.

5.11.2 V oblasti vnější politiky by Evropská unie měla v rámci OSN prosazovat mezinárodní právní rámec pro migraci a podepsat současně platnou úmluvu ⁽²⁵⁾.

6. Nástroje sociální agendy

6.1 Mainstreaming

6.1.1 Proces *mainstreamingu* integrace (systematické začleňování integrace do všech oblastí) se bude týkat uspořádání (reorganizace), rozvoje a vyhodnocování politických procesů tak, aby se hledisko integrace, rovnosti příležitostí, rovnosti mužů a žen a nediskriminace přistěhovalců začlenilo do všech cílů, opatření a nástrojů sociální agendy, a to na všech úrovních a ve všech fázích a ze strany všech subjektů podílejících se na jejím osvojení.

6.1.2 Vzhledem k tomu, že v Evropské unii panují různé kulturní vzorce, by uplatňování *mainstreamingu* mělo globálně zaručit začlenění zkušeností, schopností, zájmů a potřeb osob z hlediska integrace a rozmanitosti do iniciativ všech typů a sociálního dosahu, ale i do vyhodnocování všech opatření.

6.1.3 Prvním krokem tohoto procesu by mělo být provedení posouzení dopadu, které by umožnilo předem stanovit potřeby, a tím zaručit přiměřené začlenění hlediska sociální rozmanitosti ve všech daných oblastech. To by znamenalo urychlit proces stanovení ukazatelů integrace, tak aby byly doplňkem ukazatelů, s nimiž počítá otevřená metoda koordinace v případě sociálního začlenění. Na vypracování těchto ukazatelů by mohlo spolupracovat Evropské fórum pro integraci.

6.1.4 Hlavní kritéria pro aplikaci *mainstreamingu* jsou vůdčí schopnosti odpovědných politiků a účast všech dotčených veřejných i soukromých aktérů. Za tímto účelem bude nutné narýsovat rámec spolupráce, pomocí něhož budou formulovány rozhodovací procesy vedoucí ke změně.

6.2 Právní předpisy

6.2.1 Výbor je přesvědčen, že je nutné zvýšit kvalitu jednotné evropské legislativy v oblasti přistěhovalectví a rovněž to, aby směrnice dostatečně chránily přistěhovalce – za tímto účelem vypracoval stanovisko ⁽²⁶⁾ z vlastní iniciativy, v němž navrhuje, aby v rámci politik a právních předpisů v oblasti přistěhovalectví byla dostatečně respektována lidská práva.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91.

⁽²⁵⁾ Úmluva OSN o ochraně práv migrujících pracovníků.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 29.

6.2.2 Po přijetí Stockholmského programu je EHSV přesvědčen, že bude snazší postupovat při sjednocování legislativy v oblasti přistěhovalectví a azylu.

6.2.3 Nové antidiskriminační právní předpisy, které se nyní vypracovávají na základě čl. 13 Smlouvy, je nutné brát při vypracovávání evropské legislativy v oblasti přistěhovalectví v potaz.

6.3 Sociální dialog

6.3.1 Sociální partneři mají odpovědnost za propagaci rovného zacházení v podnikních prostřednictvím dialogu a vyjednávání. V souvislosti s vypracováním jistého stanoviska (27) uspořádal EHSV spolu s Dublinskou nadací slyšení. Závěry tohoto slyšení jsou uvedeny v PŘÍLOZE 3 a mohou být sociálním partnerům i Komisi užitečné, aby integrace na trhu práce probíhala v podmínkách rovného zacházení a nediskriminace mezi místními pracovníky a přistěhovalci.

6.3.2 Sociální dialog v různých oblastech může podněcovat aktivní začleňování pracovníků a pracovníc přistěhovaleckého původu i menšin. Ve firemním prostředí je dosažení aktivní účasti pracovníků přistěhovaleckého původu snazší.

6.3.3 Evropští sociální partneři by měli být pravidelně konzultováni a měli by vydat své stanovisko v souvislosti s vypracováním nové sociální agendy.

6.3.4 Španělské předsednictví EU požádalo EHSV o vypracování průzkumného stanoviska (28) k tématu Integrace migrujících pracovníků. V tomto stanovisku EHSV navrhl řadu iniciativ ke zlepšení integrace z hlediska zaměstnanosti.

6.4 Občanský dialog

6.4.1 Vedle sociálního dialogu je občanský dialog výtečným postupem správy věcí veřejných, který je součástí evropského sociálního modelu, a dle názoru EHSV se jedná o nezbytný nástroj rozvoje evropské sociální agendy a integrace.

6.4.2 Na evropské úrovni – v rámci integrační politiky a sociální agendy – je nutné zvýšit účast organizací občanské společnosti, které se specializují na lidská práva a na pomoc přistěhovalcům a menšinám.

6.4.3 Musí docházet ke konzultacím Evropského fóra pro integraci, který se také musí aktivně podílet na vypracování nové sociální agendy EU.

6.4.4 Evropská unie musí i nadále podněcovat mezikulturní dialog, který doplňuje integraci i cíle sociální politiky.

6.5 Otevřená metoda koordinace

6.5.1 V oblasti integrace je nutné zprovoznit otevřenou metodu koordinace tak, jak to navrhuje Komise a EHSV v oblasti přistěhovalecké politiky.

6.5.2 Rada se rozhodla zlepšit stávající koordinaci a Komisi přiřknout zásadnější úlohu. Toto rozhodnutí Výbor vítá, ovšem je přesvědčen, že by mohlo být ambicióznější.

6.5.3 Tato metoda koordinace musí být vybavena konkrétními kvalitativními a kvantitativními ukazateli, na jejichž stanovení by EHSV mohl spolupracovat s Evropským fórem pro integraci.

6.5.4 Různé otevřené metody koordinace, které existují v oblasti sociální politiky, musejí zkvalitnit cíle a ukazatele integrace v politikách zaměstnanosti, sociální ochrany, zdravotní péče a boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

6.6 Financování

6.6.1 Výbor je toho názoru, že je nutné posílit synergie a komplementaritu mezi sociálním fondem a fondem pro integraci.

6.6.2 *Evropský sociální fond* je určen osobám, které mají specifické potíže s nalezením pracovního místa – jsou jimi např. ženy, mládež a pracovníci v pokročilém věku. Stejně tak pomáhá podnikům i pracovníkům přizpůsobit se změnám, které vyplývají z nových technologií a stárnutí populace. ESF musí ve svých cílech a programech výrazněji zohledňovat hledisko rozmanitosti plynoucí z přistěhovalectví v tomto programovém období (2007–2013) i do budoucna.

6.6.3 Po roce 2013 bude nutné navýšit finanční prostředky fondu pro integraci a udělit Komisi rozsáhlejší řídicí pravomoci.

6.6.4 Program *Progress*, jehož cílem je poskytovat finanční pomoc při realizaci cílů Evropské unie v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí, také musí posílit integraci a rozmanitost v těchto pěti hlavních oblastech činnosti: zaměstnanost, sociální ochrana a integrace, pracovní podmínky, nediskriminace a rozmanitost a rovnost žen a mužů.

7. Inkluzivnější evropské občanství

7.1 Evropské demokracie jsou svobodné a otevřené společnosti, které musí být založeny na začlenění všech osob. Integrační politiky a přistěhovalecká legislativa nesmí být nikdy využívány jako politické alibi pro vyloučení přistěhovalců a menšin z občanských práv.

(27) Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

(28) Průzkumné stanovisko k tématu Integrace migrujících pracovníků, zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS.

7.2 EHSV se domnívá, že je třeba rozšířit základ našich demokracií a začlenit nové občany, tak aby měli stejná práva a povinnosti. Evropská a vnitrostátní občanská práva musí počítat se všemi nejrůznějšími rozdíly bez jakékoli diskriminace.

7.3 EHSV připomíná návrh, který formuloval ve svém dřívějším stanovisku ⁽²⁹⁾, totiž aby bylo občanství Unie udělováno všem státním příslušníkům třetích zemí, kteří mají postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů. Výbor navrhuje Komisi, Evropskému parlamentu a Radě, aby byl tento návrh zohledněn v rámci cílů nového funkčního období.

7.4 Evropská komise by měla přijmout novou iniciativu na podporu aktivního občanství příslušníků třetích zemí a podporovat jejich sociální a politickou angažovanost.

8. Nová Evropská komise

8.1 S přihlédnutím k cíli integrace se EHSV domnívá, že není vhodné, aby záležitosti přistěhovalců byly v novém kolegiu

komisařů ve stejném portfoliu jako bezpečnost, když se vytváří nové portfolio spravedlnosti a základních práv.

8.2 Spojovat přistěhovalce s bezpečností znamená vysílat evropské společnosti a přistěhovalcům negativní signál, který neodpovídá první ze společných základních zásad integrace, tj. dvousměrnosti. V Evropě je již beztak dost signálů, které mají na svědomí kriminalizaci přistěhovalců!

8.3 Naopak integračním signálem by bylo, kdyby záležitosti přistěhovalců a azylu spadaly do portfolia spravedlnosti a základních práv, což také Výbor navrhuje.

8.4 V této souvislosti je obzvláště nutné posílit *mainstreaming* přistěhovalců v sociální agendě a v ostatních politikách Společenství, především na obranu a ochranu základních práv přistěhovalců.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽²⁹⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy Úř. věst. C 208, 3.9.2003.